

Eigur stýrisskipanin at verða broytt? —

Tær hendingar, ið fram eru farnar í Føroyum seinastu árinu, eru slíkar, at allir sum politiska ábyrgd hava, lögtingsmenn ella landsstýrismenn, megu gjølla hava hugsað um, antin stýrisskipanin, sum kom í gildi í 1948, er í lagi, ella hon eigur at verða broytt.

Eg var við til at samtykkja stjórnarskipanina og eri fullvísir í, at um hugur var til at liva og virka undir hesi stýrisskipan, eins og tað er í hinum norðanlondum, var hon í lagi. Heldur ikki haldi eg, at stöð okkara til Danmark eigur at verða broytt; tí hon kann valla vera betri. Tað verður heldur eingin stýrisskipan gjørd av monnum, ið ikki av ábyrgdarleys-um samfelagsfiggindum kann undirgrivin og kollrend, so hon ikki virkar eftir ætlan. Eisini er tað so, at um teir, sum stýra landi, ikki hava hegni, handalag og skil til at stýra, ja so er eingin stýrisskipan soleiðis vorðin, at hon kann avbóta vandan og skapa frið í fólkinum.

Eg ivist ikki í, at størsti parturin av Føroyingum hevur lítið álít á teimum, sum nú stjórna landi okkara, so tá nógv ikki skriva uppá adressuna, sum nú verður borin í hvørt hús, er tað ikki tí tey halda, at væl er stýrt, men tí tey eru ikki fyri loysing og tí ikki vilja ganga örindi Erlends.

Ársókin til adressuna er læknamálið í Klakksvík. Tá tingið kom saman aftaná valið síðsta vetur, hevði eingin flokkur fingið so nógvur tingmenn, at hann einsamallur kundi skipa landsstýri. Javnaðarflokkurin bjóðaði tí øllum flokkum til samráðing um skipan av landsstýri, og framlegði uppskot um samarbeiðis grundarlag. Sum fyrsta punkt í hesum samarbeiðisgrundarlag var loysan av læknamálinum í Klakksvík. At vit settu so nógv inn á at fáa loyst læknamálið var tí, at vit vóru greiðir yvir, at fyrr enn hetta mál var loyst, kom ikki at vera politiskur friður.

Triggjar dagar seinni bjóðaði tjóðveldisflokkurin til fundar um skipan av landastýri, har teir lögdu fram eitt mótuppskot, har teir heilt hövdu strokið loysan av læknamálinum. Hetta er ikki agitasjón ella leysir pástandir, men hetta er dokumentarisk — fyriliggur skrifligt —. Uppskot teirra varð handað javnaðarmonnum gamla sjálvstýri og Kjartan Mohr. Tað er tí heilt villileiðandi,

tá tjóðveldisflokkurin krevur val uppá læknamálið, og annað mál av týðningi, ið ósemja hevur verið um, hevur ikki verið fyri á tingi síðan seinasta lögtingsval.

Teir flestu Føroyingar munnu tó halda, at meira óhepnir og óhandaligir kunnu menn neyvan vera til at loysa uppgávur teirra, enn teir sum nú stjórna landinum. Hetta geldur øll stórmál, sum frammi hava verið síðani 1951. *Maimánaðstreikan* og seinri *fiskimannastreikurnar* í 1953 og 1954, har landsstýrið lat standa til og einki gjörði, inntil alt var við at fara um koll. *Sjómarksmálið*, har teir sendu samráðingarmenn til Bretlands uttan at hava samráðst við avvarandi fakfeløg, og seinni gjördu sáttmála við annað land, sum teir áttu at vita var ímóti fjöldini av Føroyingum.

Og nú seinast *læknamálið*.

Nú var at vænta, at teir menn, sum slíkt handalag hava til at viðgera almenn mál, heilt hövdu mist fólksins álít og ikki vórðu valdir aftur til at umboða fólkið. Men so var ikki.

Aftaná øll mistøk, eg her havi nevnt, og mong onnur, sum flest allir veljarar vita skil á, hevur verið val, og úrslitið varð, at somu menn vórðu valdir aftur.

Hvussu kann hetta bera til? — Kunnu fólk fara á val og fleiri ferðir velja menn aftur, sum í teirra størstu áhugamálum ganga teimum beint ímóti? Ella eru Føroyingar so hugsjónartrúgvir og flokksbundnir?

Tað er hetta, sum hevur viðvirkað til, at eg seti fram niðanfyristandandi til umhugsan og móguliga umrøðu:

Tá stjórnarskipanarmálið var til viðgerðar aftaná kríggið, vóru tingmenn eins og Føroyingar yvirhövur ógviliga ósamdir um, hvussu stöð okkara til Danmark skuldi vera. Men um at tann nýggja stjórnarskipanin átti at vera á tey sunnu hövuðssjónarmið, sum galda í hinum norðanlondum, vóru allir samdir um.

Í teim skandinavisku londum er eitt ábyrgdarstýri — ministerium. Hevur hetta stýrið meirlutan av fólkatínginum aftanfyr seg, situr tað vanliga valskeiðið út, men far tað ríkisdagin ímóti sær í tíðandi málum, fer tað vanliga frá.

Summi av hesum londum hava havt slík ábyrgdarstýri í 50 ár, onnur í meir enn 100 ár, so at

fólkið hevur vant seg til hetta stýrisslag. Í Føroyum afturímóti er hetta ábyrgdarstýri bert 7 ára gamalt, og 7 ár er ógviliga stutt tíð til, at ein kann siga nakað avgerandi um, hvórvítt hesin stýrisslagur er tann rætti, ella hann eigur at verða annarleiddis. Mær tykir tó, at hesi sjei, ella ið hvussu er tey seinastu 4 árinu hava skapt slíka ósýning og misnøgd millum Føroyingar, og a tær tingavgerðir, ið ivaleyst eru orsök til hesa ósýning, hava gingið tí stóru fjöld av fólkinum so nógv ímóti, at misnøgdin og misálitið eru ikki ógrundað.

Spurningurin er tí: Hvussu kann hetta rættast? Tað ber ikki til, at hvørja ferð ein tingavgerð gongur einum parti av fólkinum ímóti, at so skulu vera sendar adressur runt landið við eftirfylgjandi kravgongum um nýval, tí á tann hátt skapast eingin politiskur stabilitetur, ið er neyðugur fyri uppbyggjan og framgongd.

Var tað tí ikki betri, um fólkið sjálvt hevði móguleika fyri at siga seinasta orðið í øllum størri málum, til dömis við eini fólkaatkvøðu? Í nógaldandi stýrisskipan er hesin móguleiki ikki. Men í tí nýggju dansku grundlógini er fastsett, at triðingurin av fólkatínginum kann krevja fólkaat-

(Framhald á síðu 4)

Nýtt turkihús á Skála

P.f. J. F. Kjølbro hevur í umbúna at byggja ógviliga stórt turkihús á Skála. Húsið skal m. á. rúma 2000 tonsum av fiski. Triggjar verða turkingardeildirnar. Hetta verður valeyst landsins nógv størsta turkihús.

Polarfarið kom eystanifrá mikudagin við 100 t.

Eysturhøvdið kom mikudagin við 13000 p. Fór út sunnukvældið.

Kampmann í studentafelagnum

Keypmannahavn.

14. nov. helt Viggo Kampmann, figgjarmálaráðharri røðu í føroyska studentafelagnum. Hann talaði 1 1/2 tíma. Mestiparturin av røðuni snúði seg um Klakksvíkarmálið. Tað var týðiligt, at maðurin hevði lítið álít á landsstýrinum og helt tað hava farið illa fram í hesum máli. M.a. segði hann, at landsstýrið *trøðugt* vildi ganga við til hatta um sjúkrahússtýrið kom við í semingina í vár. Upprunaliga hevði hann skotið uppá, at teir ástadarligu myndugleikarnir skuldu hava eitt orð at siga tá sjúkrahússtýrið vórðu vald, men landsstýrið segði kortanei og harvið mátti tað so vera.

x.

Færøernes Realkreditinstitut

flutt til Gongina (gamla apotek).

Telefon 1870.

Vinnulánsgrunnurin og Valuta- og Prísráð Føroya

flutt til Gongina (gamla apotek).

Telefon 1878.

Skipafelagið Føroyar

TELEFON 1225

Tórshavn